

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ PRI CENTRU ZA SOCIALNO DELO TOLMIN

KAKO SO SE ORGANIZIRALI
STARŠI OTROK, ODVISNIH
OD PREPOVEDANIH DROG

NAMESTO UVODA

Samopomoč je temeljni vzgib v vsakem človeku in je od nekdaj temeljna človeška oblika spoprijemanja s potrebami, težavami in stiskami. Kadar se družina ali posameznik znajde v stiski, se na krizo odzove s temeljnim vzgibom samopomoči. Tako so tudi skupine za samopomoč odziv na stisko, krizo. Dopolnjujejo celoten družbeni sistem, ki posamezniku ali družini strokovno pomaga pri zadovoljevanju njihovih potreb in reševanju njihov stisk in težav.

RAZVOJ SKUPINE ZA SAMOPOMOČ PRI CENTRU ZA SOCIALNO DELO TOLMIN

Ko je julija 2004 Posočje prizadel potres, se je pokazala potreba po različnih oblikah pomoči ljudem na terenu na območju Bovca. Strokovni delavci Centra za socialno delo Tolmin so morali v tem obdobju opraviti več ur na terenu. Storitve, ki jih izvaja Center za socialno delo Tolmin, so bile tako dostopnejše ljudem, to pa je pripomoglo k prepoznavanju

dejavnosti Centra za socialno delo Tolmin, k hitrejši in učinkovitejši pomoči, pa tudi k manjši stigmatiziranosti ob prvem stiku s strokovnim delavcem Centra.

Na terenu so strokovni delavci Centra za socialno delo Tolmin opazili veliko družin in posameznikov, ki so se zaradi izkušnje drogiranja znašli v stiski. Starši so mi povedali, da so zaradi spoznanja, da se njihov otrok drogira, najprej sami iskali najrazličnejše vire pomoči: pri osebnem zdravniku, zasledovali so svoje otroke, da bi jim dokazali, da imajo problem, iskali so informacije in kontaktne številke v dnevnem časopisju, na koncu pa so poiskali pomoč v ambulanti za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici.

Pri tem naj omenim, da na našem območju ni programov, ki bi pomagali posamezniku ali družini, ko se spoprime s problemi in stiskami zaradi drogiranja. Ambulanta za zdravljenje odvisnosti je od Bovca oddaljena 70 km. Pozneje so se po načelu samopomoči posamezni starši, ki so ugotovili, da se njihov otrok drogira, začeli povezovati in skupaj iskati rešitve. Navezali so tudi stik z materjo, ki je imela podobne izkušnje in je bila ena od ustanoviteljic delovanja skupine za samopomoč na območju Sežane. Svetovala jim je, naj navežejo stik s strokovnimi delavci Centra za socialno delo Tolmin. Takrat pa so se starši pravzaprav že sami začeli zbirati in tako je njihova skupina za samopomoč neformalno že delovala.

Septembra 2004 je v Centru za socialno delo začela formalno delovati skupina za samopomoč, na podlagi dobre izkušnje iz Bovca pa je marca 2005 začela delovati skupina za samopomoč za starše otrok, odvisnih od prepovedanih drog, tudi v Tolminu, vendar smo vanjo povabili ciljno skupino staršev na podlagi evidentiranih podatkov v našem Centru. Skupini za samopomoč za starše otrok, odvisnih od prepovedanih drog, delujeta še danes. Ker ne sodita med redno dejavnost Centra, je treba za izvedbo programa pridobiti dodatna sredstva. Del sredstev za delovanje skupine pridobimo iz proračuna občin Tolmin, Bovec in Kobarid, del pa smo jih lani pridobili na podlagi prijave na javni razpis Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

DOŽIVLJANJE STARŠEV PRED VKLJUČITVI V SKUPINO IN PO NJEJ

Iz opravljene evalvacije programa izhaja, da so se pri starših, ki so (bili) vključeni v skupino za samopomoč, zgodile pozitivne spremembe v odnosu do zasvojenosti družinskega člana.

Doživljanje staršev pred vključitvijo v skupino

Za doživljanje staršev pred vključitvijo v skupino za samopomoč je značilno doživljajsko stanje, ki bi ga lahko poimenovali sindrom brezizhodnega stanja. Zanj so značilni nemoč posameznika, obup, izgubljanje moči. Nekateri straši se zelo trudijo poiskati rešitev, pomoč iščejo vsepovsod. Ko so se starši spoprijeli s problemom drogiranja, je stiska v njih sprožila temeljno človeško imunsko potrebo po samopomoči in iskanju pomoči. Starši so se pred vključitvijo v skupino spopadali s problemom zasvojenosti sami, pri tem pa so se počutili osamljenje, vse bolj so postajali nemočni. Zato so iskali ljudi, s katerimi bi se lahko pogovorili o svoji stiski, ljudi, ki bi jim bili lahko v oporo. Iskali so ljudi s podobno izkušnjo, ker o zasvojenosti sami niso dovolj vedeli, razumeli so jo kot bolezen. Strah jih je bilo pred neznanim, iskali so znanje, da bi lahko pozneje ukrepali. Začutili so potrebo po medsebojnem povezovanju in razumevanju, zato so se odločili, da se bodo vključili v skupino za samopomoč. Njihova pričakovanja so bila različna. Pričakovali so, da bodo v skupini našli pot do rešitve družinskega in posameznikovega problema, pa tudi, da se bodo povezali in pomagali tudi drugemu. Najverjetneje jih je pri tem vodilo načelo, da pomagaš tudi sebi, ko pomagaš drugemu (to načelo je eden od pogojev za delovanje skupine).

Doživljanje staršev po vključitvi v skupino

Po določenem obdobju od vključitve v skupino za samopomoč se doživljanje posameznega roditelja pozitivno spremeni. Posameznik

se s problemom spoprime, spozna ga, položaja ne doživlja več kot brezizhodnega, v skupini dobi pogum in se zave, da je sam kompetenten za reševanje svojih stisk in težav. V skupini dobi potrditev samega sebe, znova postane zadovoljen s svojim stanjem.

Začuti pa tudi potrebo po pomoči drugemu, po prenašanju svojih izkušenj in če se to ne zgodi, lahko postane njegovo doživljanje v skupini monotono. Skupina poveča posameznikovo moč, pri reševanju svojih težav postane strokovnjak, vendar pa kljub temu hoče razumeti pojav odvisnosti, najverjetneje zaradi strahu pred tem, da bi se problem znova pojavil, ali pa zaradi potrebe po kritični presoji preteklosti. Člani skupine so posameznikova širša socialna mreža in s tem vir moči. Med večino članov se razvijajo pozitivne vezi, prijateljski in pristni odnosi. Kljub temu pa med člani še vedno ni odkritosti, ker jih je strah še enega poraza. Pravzaprav boleče doživljajo uspeh pri drugem članu, če se sami počutijo poražene, zato po navadi povedo samo dobro izkušnjo in gradijo na pozitivnih doživljanjih. Neodkritost se mi ne zdi tako problematična, saj posameznik skupini zaupa le tisto, kar želi, poleg tega pa je po mojem mnenju pomembno, da odnose gradimo na pozitivnih izkušnjah.

Člani skupine še vedno čutijo potrebo po ohranjanju delovanja skupine. Človek je socialno bitje, zato je tudi njihova potreba po posredovanju svojih izkušenj drugim pričakovana. Ko ohranjajo svojo pripadnost skupini, ostajajo odgovorni za svoje doživljanje in reševanje svojih težav ter ohranjajo vez s člani skupine in so jim lahko vsak hip v oporo.

NAMESTO SKLEPA

Ugotovili smo, da je vključitev v skupino za samopomoč pri posameznemu roditelju pozitivno vplivala na njegovo doživljanje zasvojenosti. V skupini je posameznik pridobil znanje za ukrepanje, povečal je svoj moč in tako preoblikoval svoje doživljanje zasvojenosti. Skupina je posamezniku pomenila varen prostor, v katerem je lahko spregovoril o svojih težavah in stiskah, saj so se med člani v skupini

spletne prijateljske vezi. Po vključitvi v skupino položaj za starše ni bil več tako brezizhoden, znova so našli pogum za iskanje rešitve.

Na podlagi naših ugotovitev smo se zato odločili, da bomo skupino ohranili. V okviru storitev Centra za socialno delo Tolmin bomo seznanjali uporabnike in družine, ki se spopadajo s problemom odvisnosti, o delovanju skupine in jo priporočati. O delovanju skupine in problemu drog v Posočju bomo obveščali javnost prek lokalnih in drugih medijev, ohranjali sodelovanje z drugimi službami (šola, policija, zdravstvo in različni nosilci programov urejanja zasvojenosti) in okrepili sodelovanje strokovnih delavcev Centra za socialno delo Tolmin v lokalnih akcijskih skupinah.

Za konec bi rada navedla Petra Stefanoskega, ki pravi:

Cilj socialnega dela je zagotoviti posamezniku kar največjo vključenost v odločanje o dogajanju in (so)odgovornost za dogajanje v odnosnem sistemu – partnerstvu, družini, delovnem odnosu ... Da bi se to doseglo, je potrebna razvidnost (transparentnost) dogajanja v odnosnem sistemu. Reševanje stisk članov družine

mora postati skupni projekt družine. Izključitev enega ali več članov iz procesov prispevanja (participiranja) k reševanju stiske vodi v »simptomizacijo« stiske. Družina simptomizira enega od članov in poskuša nekako preživeti v skladu z videnjem »simptoma« – lahko se žrtvuje »obolelemu«, lahko ga »izžene« ...

Socialni delavci moramo prevzeti bolj aktivno vlogo pri podpori družinam, ki se srečujejo s stiskami, povezanimi z drogiranjem. Centri za socialno delo, ki so razvejeni po vsej Sloveniji, se ne bi smeli omejiti samo na informiranje o tem, kje se zdravijo narkomani. Z dosledno uporabo socialnodelavskega pristopa je mogoče usposobiti večino družin, da uspešno preoblikujejo svojo strukturo in dinamiko, ter s tem pomembno zmanjšajo ali v celoti odpravijo stisko zaradi drogiranja. (Stefanoski 1998: 250, 251.)

Socialno delo torej pomeni strokovno pomoč pri tem, da družina in posameznik dobita več moči. Vir moči pa je izkušnja, da je človek kompetenten za svoje življenje. To je mogoče doseči le, če posameznika in družino vključimo v reševanje problema in se skupaj z njima podamo na pot reševanja.

Klavdija Stergulc

VIR

STEFANOSKI, P. (1998), Družina, droge in socialno delo. *Socialno delo*, 37, 3–5: 249–252.